

Naročna uslužba: Celo leto 30 din., četr leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravnost sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

37. stev.

Maribor, dne 4. aprila 1923.

Poštna plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravljanje je v Mariboru. Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se možete govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

Letnik XV.

Katoličani!

Velikonočni kresovi nam goré že petikrat v osvobojeni domovini ter nas vabijo k duhovnemu vstajenju, prerojenju in novemu življenju. Ob teh velikončnih ognjih vas vabimo na

Katoliški shod v Ljubljani,

ki nam naj bo velikonočni ogenj, oznanjajoč duhovno narodno vstajenje, nравно narodno prerenje ter novo in srečno narodno življenje.

Dne 31. avgusta 1922 je preteklo 30 let, od kar se je zaključil I. katoliški shod v Ljubljani in dne 27. avgusta t. l. bo minulo 10 let od zadnjega ljubljanskega katoliškega shoda. Goloče brazde je začrtal I. katoliški shod na njivo slovenske kulture ter verskega in socijalnega življenja; bogata semena so posejali naslednji trije ljubljanski shodi. Vzklilo je iz njih lepo, krepko se razvijajoče katoliško gibanje.

Krvava burja svetovne vojne je ulomila to nežno cvetko, je razrahljala in deloma uničila marsikaterje verske, nравne in kulturne vrednote. Doba po svetovni vojni nas je postavila z novo državo v celo nov položaj.

Da zopet mogočno dvignemo prapor svoje katoliške zavesti ter si ustvarimo smernice za novo kulturno delo v bratski slogi s svojimi novimi sodržavljenji, za to vas kličemo na V. katoliški shod v Ljubljani, ki se bo po iniciativi presvetlega gospoda knezoškofa dr. Antona B. Jegliča vršil

od 25. do 28. avgusta t. l.

Potrebo katoliških shodov živo čutijo vsi katoličani po celi Jugoslaviji. Zato se je vršila v zadnjih treh letih že cela vrsta manjših shodov v tej ali oni obliki.

Bratje Hrvati so priredili meseca avgusta lanskoga leta v Varaždinu pokrajinski evharistični shod, katerega smo se udeležili tudi Slovenci. Ker je ta shod sijajno uspel, je zaželel in povzročil gospod nadškof dr. Anton Bauer, da se obhaja **18. in 19. avgusta t. l. v Zagrebu evharistični kongres za vse katoličane v naši državi**. Slovenci z veseljem pozdravljamo ta kongres in se ga bomo udeležili v kar mogoče velikem številu; zasigurana nam je že posebna cerkev, kjer bodo verske pobožnosti vršili slovenski duhovniki. Mi smo Hrvatom hvaležni za priliko, da moremo prihiteti na veličastno manifestacijo verske skrivnosti, ker se dobro zavedamo pomena takega javnega izraza verske misli.

Slovenci pa smo že dovršili veliko predpriprav za katoliški shod v Ljubljani. V poletnih mesecih se je obhajalo veliko pokrajinskih katoliških shodov na Kranjskem. Lansko leto so se vršili enaki shodi na različnih krajinah po Štajerskem in na koroški meji. Ti pokrajinski shodi so se povsod obnesli nad vse pričakovaje dobro. Kot naravni zaključek teh pokrajinskih shodov pa bo letos katoliški kongres v Ljubljani.

Ker je slovenski narod na predlanskih in lanskih katoliških shodih pokazal smisel za ka-

toliški idealizem, za to bo *udeležba slovenskega ljudstva na V. katoliškem shodu v Ljubljani* gočovo mogočna. Prepričani smo tudi, da bodo *Hrvati in drugi katoličani iz cele Jugoslavije* prišli v velikem številu na ta kongres. Posebej upamo na prihod *naših bratov iz Koroške, Goriške, Trsta in Istre*, če jim bodo le razmere dovoljevale. Na shod pričakujemo istotako številne zastope iz Čehoslovaške, Poljske in Francije, ki so se nam že dozdaj pridruževali kot ljubi gostje ob enakih prilikah. Nadejamo pa se tudi gostov iz Švice, Belgije in Nizozemske ter zastopnikov našega naroda v Ameriki.

Zakaj nam je katoliški shod v sedanjih razmerah prav posebno potreben?

Vojna in njene posledice so zadale našemu narodu globoke rane. Gospodarske težave nas prislikajo k tloru. Razredni boji povzročajo socijalno razkrojenost. Slabi življenski pogoji nam povzročajo resne skrbi za bodočnost. Še bolj opasna, ko gospodarska nevarnost pa je za naš narod razvanost v pojmovanju in udejstvovanju krščansko nравnih načel. Povsod nam reži nasproti goli materializem, nebrziano uživanje po »željenju oči, mesa in napuhu življenja.« Pojema volja za vedenje izpolnjevanje dolžnosti, autoriteta ne uživa dolžnega priznanja in spoštovanja. Vse to razjeda narodno telo in izpodkopava narodne moči. K ozdravljenju teh razmer nam more pomagati le vera s svojimi kamenitimi tablami deseterih božjih zapovedi. Socijalno ne moremo dvigniti naroda brez poboljšanja njegovega duševnega, nравnega stanja. Oživeti se mora zopet vera v Boga in v odgovornost pred Bogom, okrepliti se mora krščanska ljubezen do bližnjega, udušiti poganska sebičnost ter užgati v srcih plamteča božja ljubezen. Krščanska svetost v zakonu in družinsko življenje mora zopet vzcveteti, se poglobiti, ukoreniniti v vseh plasteh našega naroda.

V luči sv. vere hočemo o vseh teh nalogah premišljevati ter sklepati o primernih sredstvih za nравni preporod našega ljudstva, za obnovitev krščanskega družinskega življenja, za okrepitev socialnega blagostanja. Z vidika našega katoliškega naziranja hočemo pregledati in urediti naše vzdajne in kulturne organizacije, si želimo pojasniti vprašanja, nazore in potrebe modernega sveta na polju znanosti in umetnosti.

Vsa naša prizadevanja pa ostanejo brez pravega uspeha, ako nimamo krščanskih šol. Pripravljajo se šolski zakoni za celo državo. Katoliški starši, ki so odgovorni pred Bogom za časni in večni blagor svojih otrok, imajo kot davkoplačevalci pravico in dolžnost zahtevati od države za svoje otroke le take šole, kakor jih za vzgojo katoliške mladine Cerkev predpisuje po svojem pravu. Bog, Cerkev in starši imajo svoje neoporečne pravice do otrok. Bilo bi brezvestno nasilje,

ako bi kaka svetna oblast izruvala to, kar je očetovska hiša posadila v mlada nežna srca. Katoliški shod je poklican, da povzdigne mogočno svoj glas v šolskem vprašanju ter izdela načrt za naše šolstvo, ki ne sme biti brez Boga in brez versknaravne vzgoje.

V državni politiki je na dnevnem redu razmerje med Cerkvijo in državo. V veliki meri je odvisna usoda našega naroda in usoda naše države od tega, kako se reši to vprašanje. Ne zahtevamo za katoliško Cerkev nikakih predpravic. Zahtevamo pa svobodo, da lahko neovirano vrši svoj božji poklic. In kakor ves naš katoliški shod ni naperjen proti kakemu drugemu veroizpovedanju v naši državi, tako tudi pri razmerju med Cerkvijo in državo ne zahtevamo več, pa tudi ne manj, kakor priznavamo drugim veroizpovedanjem, namreč: svobodo in enakopravnost.

Katoličani! Velike so naloge in svet pretresajoča so vprašanja, ki nam jih nudi novi čas in nova država.

Zato vas vabimo na V. katoliški shod v Ljubljani, da jih spoznamo in jih skušamo rešiti z združenimi močmi.

Vabimo vas, da si skupno naberemo novih moči in novih nagibov za spolnjevanje svojih krščanskih dolžnosti v zasebnem in javnem življaju.

Vabimo vas, da pokažemo svoj katoliški verski program, svojo zvestobo do Cerkve, svojo pozitivno ljubezen pri delu za koristi naroda in prosvit države.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1923.

Za Pripravljalni odbor za V. katoliški shod v Ljubljani:

Univ. prof. dr. Matija Slavič
kot predsednik.

Univ. docent dr. Janez Fabijan
kot tajnik.

Odvetnik dr. Janko Brejc

kot načelnik odseka za cerkvenopolitična, politična in narodna vprašanja.

Kaplan Jernej Hafner

kot načelnik odseka za zunanje priprave.

Kanonik Ignacij Nadrah

kot načelnik odseka za šolsko vprašanje.

Profesor-knjižničar dr. Josip Puntar

kot načelnik odseka za prosvetne organizacije

Profesor Bogumil Remec

kot načelnik finančnega odseka.

Univ. prof. dr. Josip Srebrnič

kot načelnik odseka za versko življenje in nравni preporod.

Konservator dr. Fran Stelé

kot načelnik odseka za slovstvo in umetnost.

Univ. prof. dr. Josip A. Uječić

kot načelnik socialnega odseka.

vojaška diktatura. Srbska vojska bi zasedla meje Velike Srbije, polovico Slovenije do Sušaka, ki bi pripadel Italiji. V zameno za Sušak pa bi Srbija dobila Skader in Solun. Italija bi odbila od strani Srbov svobodne roke, da lahko zasede Bled, Bohinj in železnicu Trst-Maribor. Odcepljene kraje bi držala vojska takoj dolgo zasedene, dokler se ne bi izvršila temeljita evakuacija — od prometnih sredstev pa celo do dinarskih bankovcev, ki naj bi se zopet zamenjali z avstrijskimi kronami. Potem bi se evakuirani kraji prepustili svoj usodi in predlagatelji amputacije še pravijo, da bi se v njih moralta neti in podpirati anarhija. Avtonomijo, katere vlada noče dati sedaj Hrvatom in Slovencem, bi pa potem zahtevala srbska vlada za vse Srbe, ki bi ostali v odcepljenih pokrajinalah. Pri tem računa Beograd na Mussolinijevu pomoč, češ, da bi Italijani prav radi pod-

Politični položaj.

Grožnje z diktaturo in amputacijo. Vsled širiletnega nesposobnega in protinarodnega režima je položaj silno zapleten in ker je režim ubijal parlamentarizem, je naravno, da se sedaj v tej krizi silijo vojaški krogi in pa razni spletkarji v ospredje. Vlada se drži zelo rezervirano, zato pa so razni agenti, generali in vladni časnikarji tem bolj gostobesedni. V tem so si vsi edini, da radikalna vlada Hrvatom in Slovencem ne da avtonomije, potem pa prihajajo z različnimi nasveti in zahtevami, kaj naj se stori proti hrvatskim in slovenskim zahtevam. Glede diktature pravijo eni, naj bi bila vojaška, drugi uradniška in ker tretjim ne kaže več da Pribičeviča predlagali za diktatorja, se sedaj »Beo-

grajski Dnevnik« ogreva za neko »pošteno diktaturo«, ne zna pa povedati, kdo naj bi jo izvajal, ker se baš sedaj polnijo listi z vestmi o raznih ministarskih trgovinah in zlorabah. Predlaga se seveda tudi Orjuna, ki naj bi se organizirala čisto po italijanskem fašistovskem vzorcu, a to tiščanje Orjune v ospredje se že predlagateljem samim zdi pogubnosno delo in začetek prave anarhije, ker ne morejo prikriti, da se pod okriljem Orjune zbirajo najtemnejši elementi. Mnogo se govori o amputaciji. Za njo se najbolj zavzemajo vojaški krogi. Ti so začeli naglašati, da je brez amputacije nemogoče vzdržati v srbski vojski disciplino in zanesljivost, ter bodo politični boji zašli tudi med vojaštvo. Amputacija bi se po načrtu vojaških krogov izvršila tako, da bi se odcepile od države tri hrvatske županije in Slovenija. V tem slučaju bi se najprvo v celi državi uvedla

za leto 1923-24 za zgradbo mariborske porodnišnice vstavljenia sveta več milijonov dinarjev in da so načrti že dogotovljeni. Baš te dni se rešuje tudi vprašanje razširjenja stavbišča mariborske bolnice, čije sestavni del bo nova porodnišnica in upati je, da se bo z ureditvijo tega vprašanja načela praktična izvedba načrtov. Naša javnost naj bo uverjena, da se vsa stvar nahaja v najboljših rokah in da ni izgubljen niti en dinar od svet, ki jih naše občine darujejo v namen društva. Po misli je treba, da bodo s predvideno državno proračunsko sveto kriti komaj stroški za stavbo in inštalacije, da pa bo notranja oprema nove porodnišnice zahvala sveto najmanj 1 milijon dinarjev. V četrtek, 5. t. m., ob 20 uri, se vrši v magistratni posvetovalnici v Mariboru prvi redni občni zbor »Društva za stavbo porodnišnice v Mariboru«, h kateremu ima vsakdo dostop. Na tem občnem zboru bo odbor podrobno poročal o svojem delovanju v prvem poslovnem letu. Odbor lahko s ponosom zre na sadove svojega dela.

Samski dom. Podnajemnikom, ki so še hujše izkoriščani, kakor so najemniki od gospodarjev in onim nestalnega bivališča, ki prihajajo po daljših opravkih v Maribor, ter so prisiljeni plačevati drage hotelske so-

be, se nudi prilika, da si preskrbe samostojno, prijetno in zdravo stanovanje. Za te vrste stanovalcev, katerih je v Mariboru mnogo, namerava Kreditna in stavbena zadruga zgraditi prijeten samski dom. Reflektanti, ki zmorejo primerno naplačilo, oziroma nuditi garancijo, naj se čimpreje obrnejo na pripravljalni odbor omenjene zadruge, ki se nahaja v Mar-Stanu.

Pravila Kreditne in stavbene zadruge »Mojmir.« Pravila za novo ustanovljeno Kreditno in stavbeno zadrugo »Mojmir« so v osnutku že izgotovljena. Posebni odsek je danes končno vladno uredil in sprejel prvi glavni del teh pravil. Redakcija ostalega dela se izvrši po praznikih, nakar se pravila takoj predložijo vladu v odobrenje. Zanimivo je, da se za to zadrugo zanimajo tudi širi krogi iz raznih krajev Slovenije. Do sedaj je prijavljenih že blizu 50 ponudnikov. Izmed njih tudi že nekaj takih, ki so pripravljeni takoj plačati zgradbo lastne hiše, oziroma stanovanja. Pristop v zadrugo je omogočen tudi takim manj imovitim, ki vplačujejo zadržane deleže v več mesečnih obrokih in ki so pripravljeni za zgradbo hiše, obratovališča ali samo stanovanja položiti naplačilo tudi v manjših odstotkih za gradbene stroške, ostalo vplačljivo od 1 do

12 let. S tem se nudi prilika tudi za podjetja, ki radi pomanjkanja kredita v bankah ne morejo v lastni režiji za svoje objekte preskrbeti stanovanj v novozgradbah.

Spomnite se stanovanjskih revežev. Maribor je širom sveta razvijen kot mesto najhujše stanovanjske bele. Tudi na občnem zboru PTL smo slišali, koliko nesrečnih žrtev zahteva stanovanjska beda. Ampak kdor vnanjcev čita v naših listih poročila o darovih v dobrodelne namene, si mora misliti, da v Mariboru sploh ni največjih revežev — in to so gotovo stanovanjski reveži. Izmed darovalcev za razne druge namene ni niti enega, ki bi se spomnil odpomočiti tudi tej največji socialni potrebi. K večjemu, da imajo za to srce stanovanjski reveži. Spomniti se je treba tudi trpinov naše obupne stanovanjske mizerije. Darove sprejema Mar-Stan, iz prijaznosti tudi naše uredništvo.

Jajca so draga, meso je drago, zato uživajte »Pekete«, ki so enako redilne, kakor meso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Važna novost so Berson gumijevi podplati, ker je vsled tega nepotreben podplati iz kože. Ker so Berson gumijevi podplati znatno cenejši, kakor tudi dalje časa izdržijo, kakor isti iz kože, si že sami ob sebi zasigurajo prednost pred podplati iz kože, osobito ker se Berson gumijevi podplati pregibajo in popolnoma zadržavajo mokroto in mraz; pri hoji so tudi tako elastični, vsled česar se pri hoji ne čuti nikaka utrujenost.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

»Tako moramo začeti!« je vneto odgovoril Adye. — »Pojdite seboj! — Zakaj ne? Pojdite! Na bojni posvetl Poklicam bom Happsa, ki je moja desna roka. In obratnega ravnatelja. — Stvar je nujna! Pojdite! Pripravovali mi boste med potom! Kaj še svetujete?«

Odsla sta po stopnicah. Hišna vrata so bila odprta. Policaja sta stala na cesti in strmela v prazni zrak. »Ušel je!« je dejal eden.

»Tako moramo na glavni kolodvor!« je naročal Adye. »Eden od vaju naj gre po izvoščka! — Torej, Kemp, kaj še?«

»Psov potrebujemo! Dobite pse! Navohajo ga! Psi nam bodo pomagali!«

»Dobro! Ne vem sicer zanje, pa jetniški pazniki gor v Halsteadu vedo za moža, ki ima izvrstne vohune. Kaj še?«

»Ne pozabite, da je použita jed pri njem toliko časa vidna, da se asimilira. Ako je jedel, se mora skriti. Zato morate vse pretakniti, vsako grmičje, vsak kot! — In vse orožje mora biti skrito!«

»Dobro! Dobili ga bomo!«

»Po potih —, se je obotavljala Kemp.«

»Po potih —?«

»— nasuji zdrobljenega stekla. Brezrčno sredstvo, vrem. Toda pomislite, kako nevaren je ta človek —!«

Adye je rahlo zaživiljgal. »To ni plemenito orožje — pa za vsak slučaj bomo imeli pripravljeno tudi zdrobljeno steklo —. Če pojde predaleč —.«

»Mož je podivjal, vam rečem! Mislite na strahovlado —! Samega sebe se je izločil iz človeške družbe —. Njegova kri naj pride nad njegovo glavo —!«

Pravosodna dražba.

Dne 12. aprila, ob 3. u. i. pop. se vrši na licu mesta Karlovci a št. 17, na posestvu gosp. Rudolfa Well- prostovoljna dražba lokomobile, tvrdki- Shettlerworth, 16 HP in železnega kotla vsebine 10.0 l. Vključna cena K 175.000. Izkupiček se ima takoj plačati. Natajne podatke da pisarna odvetika dr. Josipa Rapoc, Maribor.

2-2-150

Najnižje cene!

manufakturnemu blagu za obleke, svilene robe, perilo, nogavice i. t. d. se pri tvrdki

M. FELDIN, MARIBOR

Grajski trg 1 Vetrinjska ulica

Kupite samo najzdravilnejšo mineralno vodo

SV. ROZALIJA!

Glavna zaloga Maribor, Urbanova 19.

OPREME in potrebitine za konje, ročne
TDRICE listnice, denarnice, gamaše in
KOVČEKI za potovanje

GONILNI JERVENI

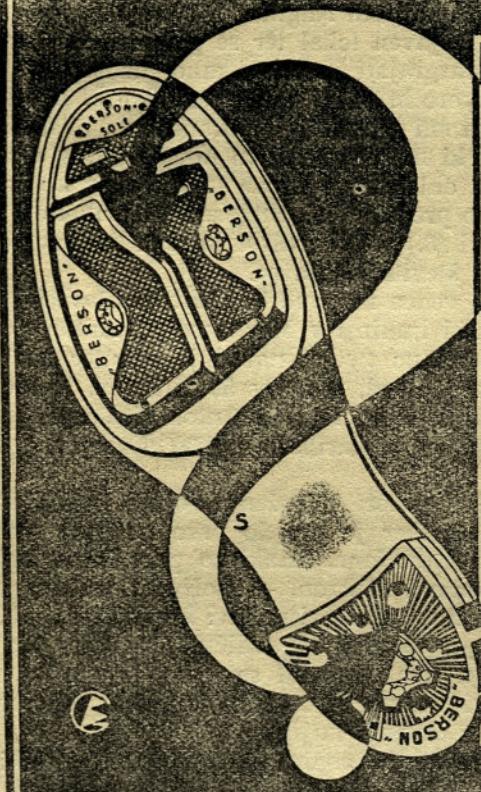
Ivan Kravos, Maribor

Telefon 207

Trgovina:
Aleksandrova c. 13

Delavnica:
Koroška c. 17

Sodna posredstva!

Nagradna tekma.

Kateri prednosti daje neša
»BERSON« gumi napetnikov in
»BERSON« gumi potplatov?

Velika obljubljeno katero uživa o naši gumi napetnik, kakor tudi gumi potplat dala nam je povod, da za načrte odgovore na gornje vprašanje raspisemo sledeče nagrade:

1. nagrada	2000 Dinara
2. nagrada	1000 Dinara
3. nagrada	500 Dinara
30 nagrad	po 100 Dinara
50 nagrad	po 50 Dinara

Odgovori se z točno naznako imena in točne adrese pošiljalcev nastavljajo do 15. aprila t. l. na naslov:
BERSON Kauču d. d. Zagreb Vilsonov
trg Štev. 7.

Odgovore bodo prosodili eden jury reklamnih strokovnjakov, ki imena nagrajenih se bodo naznania v dnevnikih.

BERSON Kaučuk d. d. Zagreb,
Vilsonov trg 7.

KUPUJE
se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

ZAHVALA.

Globoko se vajeni nad tako vsestranskim sočustvovanjem, ki se nam je povodom nenačne, prebrake in nenačne omestne izgube iskreno ljubljene soprog, očeta in brata, gospoda

dr. Karel Verstovšek-a

izražali pismo ali ustmeno ter nam bilo v teh tuge polnih dneh v eiznero tolažbo, se čutimo dolžni tem potom izraziti vam južnim sorodnikom, prijateljem in znancem najiskrenje in najtoplješo zahval.

Prisčeno zahvalo izrekamo dalje vsem mnogobrojnim, od blizu in daleč prihitem, udeležiščem zadnjega sprevoda preblagorodnega rajnega, posebno vsem zastopnikom v oblasti, zavodov in korporacij, posebej mil. g. šk. dr. Karlinu, č. g. proštu dr. Matku za vod tvo sprevoda v mnogobojnem spremstvu duhovnikov, g. dr. Ješevšek, g. okr. gl. arju dr. Ljubiču, g. župa u Grčarju, velikemu podžu anu dr. Pfeferiu, gg. zast. pričetu orložiščne komande in komande mestna Glasbeni Matici, č. s. Šolskim sestraram, Orlom in Orlicam, g. ministru na r. dr. Korošcu in poslancem SLS, g. dr. Basaju, k t. v. t. pričetu jož. rektoru ljubljanske univerze, g. dr. Aleš Ušem čenku in ostalim zastopnikom univerze, g. dr. Škabernetu, vel. žipanu dr. Lukanu, g. ravnatelju Zadružne zveze Legatu, g. dr. Povalju, zastopnikom zadružne gospodarske banke, Kristalu, gg. franciškanom, i. t. d. i. t. d. Dobrotni Bog bodi vsem obilen pličnik, rajnega pa priporočamo v molitev in vlag spomin!

MARIBOR, dne 3. aprila 1923.

Žaluoči ostali.

Odgovorni urednik: Vladimir Pušenjak.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.